

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง "การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานตามแผนยุทธศาสตร์ของเทศบาลเมืองพิจิตร จังหวัดพิจิตร" เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ระหว่างวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) จากแบบสอบถาม (Questionnaire) และวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) จากแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เพื่อสนับสนุนข้อมูลเชิงปริมาณซึ่งผู้วิจัยมีวิธีดำเนินการ ดังนี้

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

๓.๒ ประชากร กลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๓.๒.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๓.๒.๒ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๓.๓.๑ แบบสอบถาม

๓.๓.๒ ลักษณะของเครื่องมือวิจัย

๓.๓.๓ การตรวจสอบและหาคุณภาพของเครื่องมือวิจัย

๓.๓.๔ แบบสัมภาษณ์

๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

๓.๔.๑ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม

๓.๔.๒ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๕.๑ การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม

๓.๕.๒ การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานตามแผนยุทธศาสตร์ของเทศบาลเมืองพิจิตร จังหวัดพิจิตร” ดำเนินการตามระเบียบการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) โดยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) จากแบบสอบถาม (Questionnaire) ประกอบการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เพื่อสนับสนุนข้อมูลเชิงปริมาณในการนำเสนองานวิจัยครั้งนี้ด้วย

๓.๒ ประชากร กลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๓.๒.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๑. ประชากร (Population) ได้แก่ ประชาชนในพื้นที่เทศบาลเมืองพิจิตรจังหวัดพิจิตร ที่มีอายุ ๑๘ ปี ขึ้นไป ซึ่งมีจำนวน ๒๓,๑๒๙ คน^๑

๒. กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) และวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง (Sampling) ดังนี้

ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) กลุ่มตัวอย่างได้มาจากประชาชนจำนวน ๓๙๖ คน ที่ได้จากสูตรของ Taro Yamane^๒ ซึ่งใช้ระดับความเชื่อมั่นที่ ๐.๐๕ ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

โดย N = จำนวนประชากรทั้งหมด

E = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้

N = จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรทั้งหมด ๒๓,๑๒๙ คน เมื่อแทนค่าในสูตรจะได้ดังนี้

$$n = \frac{23129}{1 + 23129(0.05)^2}$$

$$n = \frac{23129}{1 + 57.8}$$

^๑ แผนยุทธศาสตร์เทศบาลเมืองพิจิตร พ.ศ. ๒๕๕๖-๒๕๕๘. (อัดสำเนา)

^๒ ยุทธ ไกยววรรณ, สถิติสำหรับการวิจัย, (กรุงเทพมหานคร: ศูนย์หนังสือราชภัฏพระนคร, ๒๕๔๖),

$$n = \frac{23129}{58.8}$$

$$n = 393.21$$

เพราะฉะนั้นจำนวนกลุ่มตัวอย่าง เท่ากับ ๓๙๓ คน

วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง (Sampling) การสุ่มกลุ่มตัวอย่างใช้หลักการสุ่มแบบแบ่งชั้น ประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้

กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างเป็นสัดส่วน โดยพิจารณาจากจำนวนประชากร เพื่อให้ได้ข้อมูลมีลักษณะกระจาย ให้สัมพันธ์กับสัดส่วนของประชากร โดยทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) โดยใช้ชุมชนเป็นระดับในการสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างเป็นสัดส่วนโดยใช้สูตร ดังนี้

$$\text{จำนวนตัวอย่างในแต่ละชั้น} = \frac{\text{จำนวนตัวอย่างทั้งหมด} \times \text{จำนวนประชากรในแต่ละชั้น}}{\text{จำนวนประชากรทั้งหมด}}$$

จากสูตรจะได้ประชากรที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในแต่ละชั้นของชุมชนในเทศบาลเมืองพิจิตร จังหวัดพิจิตร รวม ๓๙๓ คน รายละเอียดดังตารางที่ ๑

ตารางที่ ๓.๑ จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชาชนในเทศบาลเมืองพิจิตร จังหวัดพิจิตร

ระดับชั้น	จำนวนประชากร (คน)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)
ชุมชนหน้าบึงสีไฟ	๙๙๔	๑๕
ชุมชนบึงสีไฟตอนล่าง	๑,๕๒๓	๒๒
ชุมชนบึงสีไฟตอนบน	๑,๔๔๒	๒๑
ชุมชนขุนแผน	๗๕๔	๑๑
ชุมชนศรีมาลา	๖๙๘	๑๐
ชุมชนราชวิถี	๑,๐๖๑	๑๖
ชุมชนวัดท่าหลวง	๒,๐๑๕	๓๐
ชุมชนกลางเมือง	๘๓๔	๑๒
ชุมชนบุษบา	๕๕๕	๘
ชุมชนตลาดสดเทศบาล ๒	๘๔๕	๑๓
ชุมชนสระหลวง	๙๖๖	๑๔
ชุมชนตลาดสดเทศบาล ๑	๑,๖๘๑	๒๐
ชุมชนศาลเจ้าพ่อหลวง	๑,๔๖๔	๒๑

ชุมชนพิจิตรธานี	๑,๐๕๕	๑๕
ชุมชนประชาอุทิศ	๑,๑๙๖	๑๘
ชุมชนปากทาง	๑,๐๔๕	๑๕
ชุมชนราชรถ	๖๑๓	๙
ชุมชนคลองคะเชนทร์ใน	๖๕๗	๑๐
ชุมชนคลองคะเชนทร์นอก	๘๒๗	๑๒
ชุมชนฝั่งสถานีรถไฟเหนือ	๖๘๐	๑๐
ชุมชนหน้าและหลังสถานีรถไฟ	๗๒๗	๑๐
ชุมชนหลังสถานีรถไฟฝั่งสถานีรถไฟใต้	๕๓๐	๘
ชุมชนประตูน้ำคลองท่าหลวง	๒๑๓	๓
ชุมชนปากคลองท่าหลวง	๓๑๕	๕
รวม	๒๓,๑๒๙	๓๙๓

๓.๒.๒ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ(Key Informants)

ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน ๗ รูปหรือคน (หรือมากกว่า) ได้แก่

๑. พระเมธีธรรมประนาท ตำแหน่ง เจ้าคณะอำเภอมืองพิจิตร
๒. นางสาวชนิษฐา คุณจันทร์โชติ ตำแหน่ง ปลัดเทศบาลเมืองพิจิตร
๓. นายประสาร เมืองเหลือ ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลพิจิตร
๔. นางจรวพร ถาวรพงษ์ ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนราษฎร์บำรุง
๕. นายพลกฤษณ์ มีศรี ตำแหน่ง ปฏิคมสมาคมกีฬาจังหวัดพิจิตร
๖. นายสุรชัย ประสิทธิ์เวช ตำแหน่ง ข้าราชการบำนาญจังหวัดพิจิตร
๗. นางสาวสุพัตรา กองกันภัย ตำแหน่ง ตัวแทนแม่ค้าในเขตเทศบาลเมืองพิจิตร

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย

๓.๓.๑ แบบสอบถาม

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม โดยมีขั้นตอนการสร้างและการตรวจสอบเครื่องมือ ดังนี้

๑. ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจากเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบความคิดในการสร้างแบบสอบถาม

๒. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและเอกสารการวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานตามแผนยุทธศาสตร์ของเทศบาลเมืองพิจิตร จังหวัดพิจิตร โดยพิจารณาถึงรายละเอียดต่าง ๆ เพื่อให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้

๓. ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

๔. สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

๕. นำเสนอร่างแบบสอบถามต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขซึ่งเป็นการหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity)

๖. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียงกลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา

๗. จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับจริง และนำไปแจกกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

๘. รวบรวมแบบสอบถาม แล้วนำมาวิเคราะห์

๓.๓.๒ ลักษณะของเครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามกรอบของการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานตามแผนยุทธศาสตร์ของเทศบาลเมืองพิจิตร จังหวัดพิจิตร โดยแบ่งออกเป็น ๓ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ โดยมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานตามแผนยุทธศาสตร์ของเทศบาลเมืองพิจิตร จังหวัดพิจิตร ผู้วิจัยกำหนดขอบเขต

๒.๓ พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญญา, ดร. อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๒.๔ อาจารย์ ดร.อัศรเดช พรหมกัลป์ อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์

๒.๕ อาจารย์ ดร.นฤกร ปิ่นสกุล อาจารย์พิเศษ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ นวบ.พิจิตร

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในการวิจัยก่อนนำไปใช้ เพื่อพิจารณาทั้งในด้านเนื้อหาสาระและโครงสร้างของคำถาม ตลอดจนภาษาที่ใช้และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยการวัดความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้อง ระหว่างคำถามแต่ละข้อและวัตถุประสงค์หรือหาค่า IOC (Index of Item-Objective Congruence)^๕ โดยใช้สูตรดังต่อไปนี้

ใช้สูตร	IOC	=	$\frac{\sum R}{N}$
	IOC	คือ	ดัชนีความสอดคล้อง
	R	คือ	คะแนนการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ
	$\sum R$	คือ	ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
	N	คือ	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

- +๑ หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามสอดคล้องกับจุดประสงค์การวิจัย
- ๐ หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามสอดคล้องกับจุดประสงค์การวิจัย
- ๑ หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์การวิจัย

เกณฑ์การแปลความหมาย ค่าดัชนีความสอดคล้องที่ยอมรับได้ ซึ่งเครื่องมือการวิจัยฉบับนี้ได้ค่า IOC ระหว่าง ๐.๘ - ๑.๐ ทุกข้อ ซึ่งถือว่าเครื่องมือใช้ได้

๓) หาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียงกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน ๓๐ ชุด

^๕ สมนึก ภัททิยธนี, การวัดผลการศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ ๕, (กาฬสินธุ์ : ประสานการพิมพ์, ๒๕๔๙),

เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) โดยเครื่องมือการวิจัยได้ค่าของแบบสอบถาม = ๐.๘๔๖

๔. นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอความเห็นชอบและจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้แจกกลุ่มตัวอย่างจริงในการวิจัยต่อไป

๓.๓.๔ แบบสัมภาษณ์

๑. ศึกษาวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจากเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบความคิดในการสร้างแบบสัมภาษณ์

๒. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและเอกสารการวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยพิจารณาถึงรายละเอียดต่าง ๆ เพื่อให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้

๓. ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์

๔. สร้างแบบสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เพื่อนำมาวิเคราะห์

๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

๓.๔.๑ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอน ดังนี้

๑. ขอหนังสือจากประธานคณะกรรมการบริหารศูนย์บัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ ถึงนายกเทศมนตรีเมืองพิจิตร เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามจากประชาชนในเทศบาลเมืองพิจิตร จังหวัดพิจิตร

๒. นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปเก็บข้อมูล กับประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๙๓ ชุด

๓. นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ต่อไป

^๖ สีน พันธุ์พินิจ, เทคนิคการวิจัยทางสังคมศาสตร์, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทจุฬนพัลลิสซิงจำกัด, ๒๕๕๗), หน้า ๑๙๑.

๓.๔.๒ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอน ดังนี้

๑. ขอนหนังสือจากประธานคณะกรรมการบริหารศูนย์บัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ ถึงผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการให้สัมภาษณ์

๒. ทำการนัดวัน เวลา และสถานที่กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เพื่อสัมภาษณ์ตามที่กำหนดไว้

๓. ดำเนินการสัมภาษณ์ตามวัน เวลาและสถานที่ที่กำหนดนัดไว้ จนครบทุกประเด็น โดยขออนุญาตใช้วิธีการจดบันทึกและการบันทึกเสียงประกอบการสัมภาษณ์

๔. นำข้อมูลดิบที่ได้มารวบรวมเพื่อวิเคราะห์โดยวิธีการที่เหมาะสมและนำเสนอต่อไป

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๕.๑ การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยใช้สถิติ ดังนี้

สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) สำหรับอธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างและพรรณนา ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาตามแผนยุทธศาสตร์ของเทศบาลเมืองวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์ สถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่ (Frequency), ค่าร้อยละ (Percentage), ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

แปลความหมายของค่าเฉลี่ยโดยยึดเกณฑ์ดังนี้

ค่าเฉลี่ย ๔.๕๐-๕.๐๐ แปลว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย ๓.๕๑-๔.๕๐ แปลว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนมาก

ค่าเฉลี่ย ๒.๕๑-๓.๕๐ แปลว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนปานกลาง

ค่าเฉลี่ย ๑.๕๑-๒.๕๐ แปลว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนน้อย

ค่าเฉลี่ย ๑.๐๐-๑.๕๐ แปลว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนน้อยที่สุด^๗

สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้สำหรับทดสอบสมมติฐาน เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาตามแผนยุทธศาสตร์ของเทศบาลเมืองพิจิตร จังหวัดพิจิตร โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล สถิติที่ใช้คือ การทดสอบค่าที (t-test) ในกรณีตัวแปรต้นสองกลุ่ม

^๗ บุญชม ศรีสะอาด, การวิจัยเบื้องต้น, พิมพ์ครั้งที่ ๗, (กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น, ๒๕๔๕),

และการทดสอบค่าเอฟ (F-Test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ในกรณีตัวแปรต้นตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไป เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่าง ค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างเป็นสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD.)

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิด (Open ended Question) วิเคราะห์ โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบทนำเสนอเป็น ความเรียงประกอบตาราง โดยการแจกแจงความถี่ของผู้ตอบคำถามปลายเปิด

๓.๕.๒ การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์โดยวิธีการดังนี้

๑. นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาถอดเสียงและบันทึกเป็นข้อความ
๒. นำข้อความจากการสัมภาษณ์และการจดบันทึกมาจำแนกเป็นประเด็นและเรียบเรียง เฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย
๓. วิเคราะห์คำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้ เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท (Context)
๔. สังเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยและนำเสนอต่อไป